

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Yttrande över rapporten **Ökat regionalt inflytande avseende flyglinjer med allmän trafikplikt**

Jönköpings kommun har getts möjlighet att yttra sig över rapporten *Ökat regionalt inflytande avseende flyglinjer med allmän trafikplikt*. I rapporten föreslås att kommuner/regioner får ett större inflytande över allmän trafikplikt. Vidare föreslås att kommuner/regioner ska få möjlighet att upphandla flyglinjer utifrån regionala behov, utöver det utbud av flyglinjer som följer av statlig allmän trafikplikt.

Jönköpings kommun ställer sig bakom förslaget om att kommuner/regioner ges möjlighet att upphandla flygtrafik. Vi ser också positivt på att redan upphandlade linjer ges möjlighet att utöka utbudet.

Samtidigt vill vi vara tydliga med att vår bedömning är att rapportens förslag, så som det presenteras i rapporten, kommer innebära ytterligare en övervältring av kostnader till kommuner/regioner för att tillhandahålla flygtrafik inom Sverige. Detta skulle förvärra en redan svår situation. Redan idag bedöms landets regionala flygplatser göra ett årligt underskott om 700 miljoner kronor. Med det som bakgrund kommer därför det nu liggande förslaget inte i realiteten möjliggöra ett utökat utbud av flyglinjer.

Svensk flygmarknad har förändrats efter pandemin och i motsats till övriga EU så har flygandet minskat. Det finns färre flygoperatörer som trafikerar svenska flygplatser. Flygoperatörerna vill inte ta några ekonomiska risker genom att trafikera regionala flygplatser samtidigt som det råder stor osäkerhet i branschen kring statens vilja att stödja flygplatserna.

Den modell som Sverige idag tillämpar där varje flygplats utgör egna ekonomiska enheter, innebär att ingen tar helhetsansvar för den nationella flygplatsinfrastrukturen, varken ekonomiskt eller ur ett tillgänglighetsperspektiv. Detta utgör ett uppenbart hinder för utveckling av svensk nationell och internationell luftfart.

Jönköpings kommun anser att staten bör ta ett större ekonomiskt ansvar för att finansiera flygplatsinfrastrukturen och regionala flygplatser, utöver att stödja statligt och regionalt upphandlad flygtrafik. Detta för att säkerställa tillgängligheten, eftersom flera flygplatsägare i form av enskilda

kommuner och regioner har aviserat att de överväger att lägga ner sin flygplats på grund av ekonomiska skäl.

Med det sagt anser vi vidare att den allmänna statliga trafikplikten bör ses över och anpassas för att bli mer flexibel och följa de snabba förändringarna som sker idag. Det saknas en tydlig analysmodell bakom valet av vilka flyglinjer som förses med allmän trafikplikt.

Jönköpings kommun anser att Trafikverkets tillgänglighetsmodell och dess kriterier för statlig upphandlad trafik skyndsamt ska ses över. Sedan kriterierna fastställdes är det ett annat säkerhetsläge i världen. Utifrån NATO-medlemskap, militär utbyggnad, beredskapsflygplatser och samhällsviktigt flyg så har behovet av en fungerande flygplatsinfrastruktur ökat samtidigt som svensk flygmarknad har ändrats i grunden de senaste åren. Fler flyglinjer i Sverige behöver omfattas av allmän statlig trafikplikt till Stockholm och staten behöver tillskjuta medel till Trafikverket för att kunna genomföra detta.

Jönköpings kommun delar den tidigare flygplatsutredningens slutsatser att Trafikverket skyndsamt bör ingå avtal med flygoperatörer om regelbunden flygtrafik för de utpekade flyglinjer där det inte finns kommersiella förutsättningar för att fullgöra ett minimiutbud av regelbunden flygtrafik och att det är staten som ansvarar och bekostar det minimiutbudet. Därav anser Jönköpings kommun att staten ska säkerställa minimiutbudet av regelbunden trafik till Stockholm för Jönköping Airport, för att kommunens näringsliv ska ha goda förutsättningar att verka i Sverige, men också för att kommuninvånarna ska ha en god tillgänglighet att nå Sveriges huvudstad eller till andra delar av världen inom en rimlig tid.

Jönköpings kommun saknar en förklaring till att Trafikverket föreslår att bibehålla begränsningen att alternativa trafikslag ska beaktas för restider upp till fyra timmar. Denna begränsning är en nationell svensk regel medan EU:s lufttrafikförordning sätter gränsen vid tre timmar. Så som tågförbindelserna ser ut idag är det få dagliga avgångar från Jönköping till Stockholm som understiger fyra timmar. För att inte skapa sämre förutsättningar för icke-statliga flyglinjer i Sverige jämfört med EU:s övriga medlemsländer bör Sverige följa EU:s lufttrafikförordning och därmed sätta begränsningen till tre timmar och inte föreslagna fyra timmar. Detta bör även gälla för den statliga trafikplikten.

En bibehållen fyratimmarsgräns försämrar tillgängligheten för många delar av landet, vilket i förlängningen påverkar såväl den regionala som den nationella tillväxten negativt. God tillgänglighet är en förutsättning för ett konkurrenskraftigt näringsliv, arbetsmarknadens funktion och möjligheterna till effektiva resor för både invånare och företag. Ett svagare

inrikesnät riskerar även att försvaga Sveriges position som ett sammanhållet och attraktivt land för investeringar, etableringar och boende.

Jönköpings kommun ser positivt på Trafikverkets förslag om en separat process för att hantera möjligheter till ytterligare icke-statliga flyglinjer. Förslaget öppnar upp för möjligheten till regionalt upphandlad flygtrafik för regionala, interregionala och internationella flyglinjer.

Samtidigt konstaterar Jönköpings kommun att de begränsningar som föreslås är så omfattande att vi tyvärr har svårt att se hur detta skulle kunna genomföras i praktiken. Speciellt då beslut om möjlighet att upphandla en linje prövas utifrån ett antal begränsande faktorer. Först ska kommunen/regionen ta fram underlag för att påvisa behovet utan godkännande från Trafikverket. Förslaget ska sedan ställas mot andra alternativa resmöjligheter som tåg och hur tillgängligheten övergripande ser ut från föreslagen flygplats.

Trafikverkets förslag innebär i praktiken en begränsning av möjligheterna till regional och kommunal flygtrafik till destinationer där det redan existerar trafik från Sverige. I realiteten skulle detta göra det nästintill omöjligt att bedriva flygtrafik från regionala flygplatser till större internationella nav som Köpenhamn, Frankfurt och Amsterdam, eftersom dessa redan trafikeras från Stockholm Arlanda. Förutsättningarna för att etablera en regional flyglinje i Jönköping saknas därmed då Trafikverkets förslag innehåller så många faktorer och begränsningar.

Sammanfattningsvis ser Jönköpings kommun positivt på förslagens ambition att öppna upp för fler regionala, interregionala och internationella flyglinjer, och ett ökat inflytande för kommuner och regioner kring den allmänna trafikplikten. De ekonomiska förutsättningarna utgör dock idag en stor utmaning för de flesta regionala flygplatser. Rapportens förslag skulle med största sannolikhet medföra en ytterligare förhöjd kostnadsbild, vilket snarare kan leda till en avveckling av verksamheter.

De ekonomiska förutsättningarna, tillsammans med de omfattande begränsningar som föreslås, bedöms därmed innebära kraftiga begränsningar kring möjligheten att faktiskt uppnå reella effekter av förslagen. Detta gäller specifikt även Jönköpings Airport, där vi inte ser att förslagen skulle innebära några nya möjligheter.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Ann-Marie Nilsson (C)
Kommunalråd

Johan Fritz
Stadsdirektör